

KOMPOST

Strakonický měsíčník o ochraně přírody

červenec 2016

Environmentální akce, reporty, přírodovědná pozorování, ekoporadenské tipy, botanika, zoologie, úvahy, recenze, recepty, tipy na odbornou literaturu i beletrii, zdravý životní styl, náměty na tvořivé činnosti, poezie...

Ekoporadna při Šmidingerově knihovně
Pobočka Šmidingerovy knihovny Za Parkem
Základní organizace ČSOP Strakonice

Vážení čtenáři,

jsme rádi, že i v létě otevíráte čtení z naší dílny. Při pohledu na ty největší globální průšvihy nejen v oblasti ochrany přírody mě často napadá, jak budou generace, které přijdou po nás, hodnotit náš přístup. Patrně asi úplně stejně, jako my teď hodnotíme při pohledu do minulosti. Jistěže každá společnost v danou chvíli rozhoduje podle svých aktuálních znalostí, potřeb, zvyků a stanovuje sama sobě pojem „normálnosti“. A dozajisté vnímá svůj pohled na věc jako to nejpokrokovější, co je zrovna na skladě. Každý z vykořisťovatelů měl určitě svůj ušlechtilý důvod a mnoho logických výmluv, proč je jeho počínání správné, případně omluvitelné. A generace následující vždy se skřípěním zubů a nechápavým kroucením hlavou zkoumá chyby té předešlé... a v lepším případě si z ní bere poučení.

Z obsahu tohoto čísla:

Jak se mají (naše) stromky?.....	2
Jak (pro přírodu) lépe sekat trávník?	3
Enviroskop - nové webové stránky...	4
Kontroverzní kácení v Bělověžském.	4
50. ročník biologické olympiády.....	5
Ekoznačky - 7. Elektrospotřebiče.....	5
Večer s dokumentem - 29. díl.....	6
První školní medování.....	6
Pozvánky - červenec 2016.....	7
Určujeme houby - Andreas Gminder	8
Další podvečerní čtení na pobočce...	9
Červencové zastavení.....	9
Půlnoční bouřka.....	10
Houby, kam se podíváš.....	10

Nechápeme, jak mohlo ještě před nedávnem existovat otroctví, koncentrační tábory nebo DDT. Neuvědomujeme si, že v současné chvíli považujeme za „normální“ nebo „nutné“ to, co budou naši potomci hodnotit pravděpodobně úplně stejně. Potřebovali bychom více vzhledu do vývoje věcí, potřebovali bychom urychlit náš myšlenkový pokrok.

Foto -jj-

Dost možná budou následující generace pohlížet na společnost přelomu tisíciletí jako na tu, která v honbě za krátkodobými finančními zisky zničila podstatnou část své planety a skoro i sama sebe. Budou se divit, jak jsme to mohli dopustit a budou se ptát, proč jsme nepostřehli, kam se řítíme. Máme však jednu velkou výhodu - máme informace, jak to dopadne, pokud si to včas nerozmyslíme.

Nenajdu do nadcházejícího léta bych si přál, aby bylo čím dál více těch, kteří se podle toho zachovají. Váš Kompost. -jj-

Ohlédnutí

Jak se mají "naše" stromky?

Na jaře letošního roku se víceméně náhodou sešly dvě velmi podobné akce na výsadbu stromů. Jedna ve Strakonících (o té jsme psali v [květnovém čísle](#)) a o několik kilometrů proti proudu řeky Otavy - v Katovicích. O ní nám při své přednášce a při následné akci v terénu vyprávěl její iniciátor František Langmajer. Jelikož je samotná výsadba u takových akcí pouze částí práce a úspěšnost je možné posoudit až s odstupem času, přinášíme pár informací o tom, jak to s „našimi“ stromky vypadá čtvrt roku poté.

Foto -jj- I když je od jarních výsadeb v posledních letech upouštěno z důvodu zhoršujících se klimatických podmínek, rozhodli jsme se i přesto jít u Strakoníc do rizika. Pro výsadbu 66 stromů v rámci akce na obnovu strakonických větrolamů jsme zvolili místo u vodoteče, protože bez zajištění závlivky v následujícím letním období by byly šance na přežití nezapěstovaných stromků malé. Když odmyslíme kroupy velikosti třešní, které se okolím za tu dobu dvakrát prohaly, dalo by se říci, že počasí bylo pro růst stromů ideální. Závlivka tedy byla za celý čtvrtrok nutná pouze třikrát. Vydátné srážky střídané slunečnými dny byly zrovna tak ideální i pro růst ruderalu, a tak na počátku června již úživný prostor mezi zemědělskými pozemky zhoustl svízelem a kopřivami velikosti vzrostlého muže. Na řadu tak muselo přijít jedno odpoledne "přírodní posilovny", aby byly místy už dvoumetrové stromky zase vidět.

Potěšující je, že s výjimkou dvou doubků, u kterých je budoucnost nejistá, se mají všechny ostatní dřeviny čile k světu. Některé z jabloní se hned první rok pokoušejí plodit a i ostatním ovocnáčům zdá se svědčí slunečné místo mezi dvěma větrolamy a v budoucnu je přirozeně napojí. Pokud se léto nezvrhne ke svému loňskému subtropickému charakteru, i ostatní listnáče (duby, buky, habry, javory a lípy) mají šanci brzy odrůst konkurenční buňeni, dosáhnout zdrojů spodní vody a stát se právoplatnými členy a později i dědici tohoto místa. Jak se jim to daří, se můžete přesvědčit sami, pokud si naplánujete svou příští procházku [sem](#). -jj-

Na jaře roku 2015 jsme v Katovicích vytypovali několik nevyužívaných míst, hlavně mezi, k osázení ovocnými stromy. Tato činnost pak pokračovala i na podzim a v letošním jaře. Největší rozsah výsadby je podél cyklostezky mezi Katovicemi a Kněžší horou. Ale i na druhé straně Otavy a v obci, podél řeky, se nacházejí nové výsadby. K dnešnímu dni je vysázeno 78 stromků, převážně starých odrůd. Jedná se většinou o jabloně (odrůdy - *Míšenské české*, *Coxova reneta*, *Panenské české*, *Batul*, *České růžové*, *Matčino*, *Astrachán bílý*, *Punčové*) a hrušně (odrůdy - *Giffardova*, *Solnohradka*, *Ananaska curtouská*, *Muškatelka turecká*, *Muškatelka šedá*, *Viliamsova*, *Boskova lahvice*, *Sixova*, *Pstružka*), najdou se tu ale i třešně, švestky, ryngle, vlašské ořechy a jedlé jeřabiny.

Při výsadbě bylo nutné vzít v úvahu nároky jednotlivých odrůd. A to jak na půdu, vláhu, ale i kupříkladu odolnost proti chladu. V tom nám velice posloužila odborná konzultace Ing. Zdeňka Buzka z Tábora, který nám stromky dodává.

Foto František Langmajer

Stromky si sázeli občané Katovic. Hlavně pro děti to byl velký zážitek. Ale samotnou výsadbou práce nekončí. Stromky z jarních výsadeb musely být v horkých dnech zalévány. Nadměrnému vysychání kořenového systému také zabraňovalo mulčování travou. Každý stromek pak dostal ochranu proti okusu zvěře. V některých svazích muselo být přistoupeno i k stavbě dřevěných klecí, aby na stromky nedosáhly srny. Také musí být pravidelně kontrolovány a zbavovány výhonů z kmene, aby jim neubíraly sílu.

Ve výsadbě budeme nadále pokračovat. Již na podzim je v plánu dalších 30 stromků. Myslím, že tohle je možné udělat v každé obci. Náklady na stromky nejsou zase tak velké, aby se do rozpočtu nevešly. Stačí jen pochopení vedení obce. A to my v Katovicích od paní starostky Šárky Němečkové máme. **František Langmajer**

Pokud byste se chtěli podílet na povýsadbové péči o stromky ze strakonické nebo katovické výsadby, zapojit se do dalších akcí nebo sami nějakou naplánovat, ozvěte se nám na posta@csop-strakonice.net nebo Frantisek.rezbar@seznam.cz.

Překopávky

Jak (pro přírodu) lépe sekat trávnik?

Výstupy ze semináře Přírodě blízka péče o městskou zeleň.

Na konci května jsem se v Českých Budějovicích zúčastnil velmi zdařilého semináře. Jeho název, uvedený v podtitulu, byl na první pohled matoucí, neboť tematika byla mnohem širší a netočila se pouze kolem městské zeleně. Červenou nití celé akce byly managementové a projektové zásahy do městského prostředí s cílem zvýšení biodiverzity. Jednotlivé příspěvky se týkaly všeobecných i permakulturních zásad péče o porosty nejrůznějšího charakteru (travníky, keře, stromy), budování jezírek, v poslední době populárních projektů butterfly gardeningu (motýlího zahradničení), staveb pro samotářské včely, broukovišť anebo ojedinělého díla – vytvoření specifického biotopu – písečné duny, kterou jsme měli možnost zhlédnout v areálu Biologického centra v rámci závěrečné exkurze.

Mimo ostatních důležitých informací mi utkvěla v hlavě myšlenka, se kterou jsem si pohrával už dříve a na této akci se mi potvrdila i provedenou studií. V dnešní jednotvárné a nátlakem obhospodařované volné krajině tvoří městská sídla v určitém slova smyslu ostrovy biodiverzity s naprosto specifickými biotopy. Jestliže je kulturní krajina charakterizována obrovskými rozlohami pozemků s minimální rozmanitostí, města jsou na tom v některých částech přesně naopak. Drobné rozlohy nejrůznějšími způsoby disturbovaných ploch mohou pro určitou část rostlin a živočichů představovat vhodný prostor k životu. Čím je taková mozaika jemnější a plochy rozmanitější, tím samozřejmě lépe. Tento poznatek samozřejmě cosi vypovídá spíše o tom, jak špatně je na tom zemědělská krajina téměř zcela přetvořená člověkem. Dochází k paradoxu, kdy se

Foto -jj-

některé druhy stěhují do měst, protože v krajině pro ně nejsou vhodné podmínky. Jelikož by bylo tlumočení všech zajímavých informací semináře na mnoho stran, rád bych blíže zprostředkoval výstup, který je v praxi poměrně dobře využitelný pro mnohé z nás a může významným způsobem zlepšit podmínky pro život široké škály živočišných a rostlinných druhů. Je jím často diskutované sečení trávniků nejen v našich zahradách. I když je již po dlouhá léta v myslích českých zahrádkářů hluboce zakořeněná představa o potřebě zastříhávat pozemky do podoby fotbalových pažitů, existuje celá řada levnějších, líbivějších a hlavně pro přírodu lepších postupů. Nejedná se o přesný mustr a celý vtip a efekt je právě v nahodilosti takového přístupu. Nejdůležitější, i když poměrně známou zásadou je to, aby nebyl celý pozemek posekán najednou. Zde přichází na řadu naše fantazie. Delší dobu ponechané neposekané části by se měly v průběhu roku nebo po sobě jdoucích let měnit. Můžeme je volit na základě aktuální situace, a to i subjektivně - ponechat to, co zrovna hezky kvete nebo vytváří zajímavé zátiší – umožníme tak vysemenění květin a také pastvu motýlům a jiným živočichům využívajícím nektar. Pokud nebudeme sekat pouze rovně, ale přizpůsobíme se přirozeným tvarům, rozmístění dřevin atd., zahrada může získat zcela nový ráz. Princip nahodilosti samozřejmě platí i pro použitou techniku, nastavení výšky sečení atd. „Hrubší“, méně využívané plochy je výhodnější sekat kosou a trávu po zavadnutí využít jako mulč k dřevinám. Je to levnější a spolehlivější postup než obligátní kůra. Dalším řešením, které může ulevit nejenom přírodě, ale i naší peněžence, je snížení frekvence seče. S přihlédnutím k intenzitě využívání různých částí pozemku je ideální dostat se u části ploch až na dvě mozaikové seče ročně. V častěji využívaných částech zahrady je nutná samozřejmě frekvence vyšší, přičemž je vhodné posekat vždy jen např. polovinu plochy. V případě, že bychom chtěli zvýšit rozmanitost lučního společenstva na naší zahradě, ve většině případů postačí trpělivost. Do šetrně obhospodařovaného pozemku "nalétají" zajímavé květiny samy. Přirozené pochody můžeme urychlit i výsevem ručně nasbíraných semen lučních rostlin, pozor však na nepůvodní druhy. Více o šetrném obhospodařování pozemků jsme psali již např. v Kompostu č. 6/2012 a 7/2015.

Kromě využití zavadlé trávy jako mulče, případně sena jako steliva nebo krmiva, je možné zpracovat čerstvou travní hmotu kompostováním. Materiál je nutné dobře promíchat s dalšími složkami kompostu. Čerstvá tráva je bohatá na dusík, proto ji mícháme se surovinami bohatšími na uhlík - většinou suššími složkami (dřevní štěpka, listí...) a směs naočkujeme malým množstvím starého kompostu nebo zeminy. Trávu bychom neměli na kompost vrstvit - rychle uléhá, vytváří špatně propustnou zátku a může celou kompostovou hmotu zakonzervovat, zastavit v ní příznivé pochody a začít hnit a zapáchat. Hrozí i riziko samovznícení.

Uvedené typy směřují k jednomu zajímavému efektu. Většina opatření příznivě působících na biodiverzitu je zároveň i jednodušších, levnějších a v mnoha případech i vizuálně hodnotnějších. Mohla by tedy oslovit širší spektrum uživatelů zahrad, a ne jen hrstku nadšenců, pro které je takové počínání koníčkem. -jj-

Enviroskop – nové webové stránky a aplikace zaostřené na výlety v Jihočeském kraji

KRAjská Síť Environmentálních Center (Krasec) spustila 30. března nové webové stránky www.enviroskop.cz a mobilní aplikaci s názvem Enviroskop. Pro zájemce z řad jihočeské veřejnosti a návštěvníků Jihočeského kraje nabízí více než 400 výletů za přírodou, krajinou a zdravým životním stylem; plánovač a deník výletů; možnost komentovat a sdílet lokality na sociálních sítích.

Krasec ve spolupráci se čtrnácti zapojenými členskými organizacemi připravil rozsáhlou databázi s nabídkou přírodních a environmentálních cílů Jihočeského kraje. Zájmové lokality mapovalo na třicet odborných mapovatelů. V Enviroskopu jsou zahrnuty téměř čtyři desítky typů cílů šetrné turistiky, mezi nimi například přírodní koupaliště, birdwatching; stezky (zážitkové, taggové, naučné, questingové); environmentální atrakce pro děti; lokální produkty a stravování; řemeslné dílny; příklady šetrných přístupů v zemědělství, stavitelství, obnově krajiny i ve využívání zdrojů energie.

Jak funguje web a aplikace? Jejich hlavní funkce spočívá ve vyhledávání zájmových lokalit přímo z mapy, listováním v šesti kategoriích či prostřednictvím nastavení různých filtrů. Více dodává koordinátorka projektu Simona Šafarčíková: „Webové stránky jsou uživatelsky snadno přístupné a díky nadstandardním funkcím pro registrované uživatele si zájemci velice jednoduše vytvoří vlastní výlet šitý na míru. Pokud navíc využijí možnost stažení aplikace do mobilního telefonu, získají třeba terénní navigaci.“

Pro zahraniční návštěvníky jihočeského regionu se chystá web a aplikace v anglické a německé verzi. Uživatelům z oblasti školního vzdělávání je věnována jedna celá kategorie lokalit s názvem Environmentální výchova. Nejen pedagogové tak prostřednictvím Enviroskopu mohou plánovat terénní výuku či exkurzi. V uvedené kategorii jsou zahrnuta například místa, kde probíhají výukové programy včetně pobytových nebo pro které jsou zpracovány výukové listy pro žáky a metodické podklady pro učitele.

Spuštění Enviroskopu doprovází různorodá propagační kampaň, například vydání letáků a plakátů či videoklipu, webová reklama aj. Realizace projektu Enviroskop je finančně podpořena z Programu švýcarsko-české spolupráce a Ministerstva životního prostředí, takže všechny jeho služby jsou pro uživatele poskytovány zdarma. Společným vytvořením Enviroskopu jsme podpořili vzájemnou spolupráci Krajské sítě environmentálních center a jejich členů v oblasti environmentálního vzdělávání, výchovy, osvěty a ekoporadenství.

Tisková zpráva spolku Krasec, Simona Šafarčíková

Kontroverzní kácení v Bělověžském pralese

Pokud si někdo z nás myslel, že divoká příroda nemá v rámci Evropy na různých ustláno pouze v Čechách, situace posledních týdnů v Polsku nás vyvedla z omylu. Kauza, která v mnoha ohledech připomíná tu šumavskou před několika málo lety, avšak

Foto Lenka Businská

v daleko větších rozměrech, se rozhořela v polsko-běloruském pohraničí - v Bělověžském pralese. Velmi cenné území o rozloze 1418 km² je od roku 1979 na seznamu světového dědictví UNESCO. Udává se, že do něj lidská ruka výrazněji nezasáhla téměř 10 000 let, tedy prakticky nikdy. Ani to mu však, jak se zdá, nezaručuje dostatečnou ochranu. Kůrovcová gradace, kterou je možno v lesích takových parametrů chápat jako zcela přirozenou věc, však dala současnému polskému ministru životního prostředí záminku k akci - způsobem, nad kterým zůstává tak trochu rozum stát. Opět se můžeme přesvědčit, že i v 21. století stačí, aby se člověk se špatnými nebo postranními úmysly ocitl v klíčové pozici, a začnou se dít věci. Podle serveru ekolist.cz (více viz [zde](#) nebo [zde](#)) by mělo v tisíce let netknutém pralese dojít k vykácení téměř 200 000 kubíků dřeva a povolení komerčního odstřelu největší chlouby bělověžského parku - zubra evropského, který prý proniká do okolních lesů a působí zde hospodářské škody. A že je 32 z 39 členů Rady

„Doufám, že nynější Rada bude efektivněji studovat praktický i ekonomický přínos přírody pro blaho člověka, ve shodě se všemi zásadami udržitelného rozvoje.“ Uvedl také, že předchozí Rada totiž "nechala věci dojít do stavu", který je z pohledu ochrany přírody výjimečný. Prakticky 35 % rozlohy lesů v Polsku totiž podléhá zvýšenému stupni ochrany nebo je součástí přírodních rezervací. A jako takové jsou ale znepřístupněné komerčnímu využití.

Petici proti devastaci pralesa již prý podepsalo asi 140 000 Poláků. Mnoho organizací na ochranu přírody se proti těmto zásahům snaží aktivně bojovat a obrátilo se na Evropskou komisi. Ale zatím asi vítězí ekonomické pojetí i toho nejčinnějšího, co máme k dispozici. -jj-

50. ročník biologické olympiády pro žáky ZŠ a odpovídajících tříd víceletých gymnázií

Letošní přípravný text BiO pro kategorie D (6. a 7. třída) a C (8. a 9. třída) měl název „Život v temnotě“ a obsahoval 74 stran. Chtěla bych čtenářům Kompostu přiblížit tuto soutěž prostřednictvím okresního kola kategorie D. V teoretické části řešily děti tyto otázky: Měly správně pojmenovat podzemní orgány 6 různých zelenin a přiřadit k těmto podzemním rostlinným částem i jejich správnou nadzemní část. V souvisejících otázkách se setkaly s pojmem krátkodenní a dlouhodobé rostliny a odpovídaly na otázku, z jakého světadílu pochází zázvor, jehož oddenek mikroskopovala kategorie C ve školním kole. V tajence křížovky na ně čekal pojem sukulence a otázky s ním spojené. Další otázky byly věnovány nočním opylovačům a jejich přizpůsobení na vyhledávání rostlin kvetoucích v noci. Z několika obrázků květů vybíraly děti rostlinu kvetoucí v noci. Měly určit podle obrázků, které hmyzí larvy žijí v půdě, a zařadit je do správného hmyzího řádu. Vybíraly správnou odpověď, čím se živí ve starých knihách štírci. Vysvětlovaly pojem světelné znečištění neboli světelný smog a měly napsat, kterým volně žijícím bezobratlým živočichům nejvíce škodí a proč. Vybíraly z nabídky rybu, která si hledá úkryt ve dně. Měly poznat podle popisu závratku, lezce, světlušku a kombu. Rozhodovaly, zda jsou tvrzení pravdivá, měly v nich opravit případnou chybu a své rozhodnutí zdůvodnit. K lišce polární, užovce, sumci a netopýrovi přiřazovaly chybějící uši, vousy nebo jazyk a měly popsat význam těchto smyslových orgánů. Vybíraly z obrázků cizokrajných hadů druh s podzemním způsobem života a své rozhodnutí měly zdůvodnit. V praktické části určovaly 20 předložených rostlin nebo hub a 20 živočichů. Přírodniny se nyní promítají, nejsou jako dříve ve skleničkách apod. Laboratorní úkol byl zaměřen na pozorování živých žilal, tentokrát se nemikroskopovalo. Myslím si, že biologická olympiáda není pro děti jednoduchá soutěž, a pokud chtějí uspět, měly by mít skutečný zájem o přírodu. **Eva Legátová**

Foto Eva Legátová

Více informací je možné získat na www.biologickaolympiada.cz.

Ekoznačky - 7. Elektrospotřebiče

Elektrospotřebiče jsou poměrně specifickou skupinou výrobků. Na jednu stranu se jedná o zboží, které nepořizujeme příliš často, na druhou stranu je jak jeho výroba, tak zejména provoz spjat s poměrně velkou ekologickou stopou. Tomu by mělo být přizpůsobeno naše spotřebitelské chování. Řídit se můžeme všeobecnými principy šetrné spotřeby a také poměrně srozumitelným ekoznačením těchto produktů.

Výroba většiny elektrospotřebičů je poměrně náročná na zdroje, zejména pak na drahé materiály (vzácné kovy) s obtížným způsobem získávání. Zároveň neexistují příliš velké rozdíly mezi konkrétními výrobci. Před nákupem bychom měli tedy především zohledňovat, zda je pro nás konkrétní spotřebič opravdu nezbytný. Při jeho pořizování bychom měli klást důraz zejména na životnost výrobku. Ta je dnes v mnoha případech uměle zkracována několika fenomény - tzv. plánovaným zastaráváním (viz. dokument Žárovková konspirace v č. 2/2015), nekompatibilitou nového softwaru se starším hardwarem, nákladnými opravami nebo následováním módního diktátu, který společensky degraduje uživatele ne zcela moderních přístrojů.

devším zohledňovat, zda je pro nás konkrétní spotřebič opravdu nezbytný. Při jeho pořizování bychom měli klást důraz zejména na životnost výrobku. Ta je dnes v mnoha případech uměle zkracována několika fenomény - tzv. plánovaným zastaráváním (viz. dokument Žárovková konspirace v č. 2/2015), nekompatibilitou nového softwaru se starším hardwarem, nákladnými opravami nebo následováním módního diktátu, který společensky degraduje uživatele ne zcela moderních přístrojů.

Nyní již k ekoznačkám. Jediným certifikátem posuzujícím celý životní cyklus výrobku je ekoznačka TCO Development (obrázek vlevo). Zabývá se zejména kancelářskými spotřebiči, ale můžeme ho najít i na mobilních telefonech nebo kancelářském nábytku. Zahrnuje jak kritéria šetrnější výroby či likvidace, tak i energetickou spotřebu nebo uživatelskou přívětivost (např. úroveň elektromagnetického záření u monitorů nebo mobilů). Garantovat by měla také dodržování minimálních sociálních standardů při výrobě.

Ostatní ekoznačení elektrospotřebičů se již týká jejich spotřeby energie. Kancelářská a výpočetní technika může být obdařena logem Energy star (obrázek uprostřed), které označuje výrobky s nižší spotřebou el. energie za provozu i v pohotovostním (tzv. stand-by) režimu. Úsporné světelné zdroje značí logo ELI (obrázek vpravo) – tato iniciativa se podílí i na projektech instalace úsporného veřejného osvětlení v obcích.

Energetické štítky nejsou ekoznačkami jako takovými. Značení některých elektrospotřebičů tzv. energetickou třídou je povinné. Dalo by se říci, že vývoj energeticky úsporných spotřebičů předběhl značení samotné. Postupem doby musely být vytvořeny speciální kategorie (A+, A++, A+++). Zdání úspornosti tak může u některých výrobků klamat. Např. chladnička A+ se dnes řadí již mezi ty energeticky málo úsporné. Je nutné vždy porovnávat spotřebiče podobných parametrů a spotřebu např. v poměru k objemu, výkonu atd. Začátkem roku 2015 proběhla médii zpráva, že EU zvažuje sjednocení štítkování. Měly by zmizet podskupiny + a neúspornějšími by se měly opět stát spotřebiče skupiny A. Někteří výrobci také začínají uvádět roční spotřebu v korunách, což je pro nakupujícího dobře porovnatelný údaj.

Výjimkou pro pořízení nového spotřebiče před uplynutím životnosti toho starého jsou tak v některých případech stroje, u kterých je spotřeba energie tím nejvýznamnějším údajem z dlouhodobého hlediska (často chladničky a mrazničky). Je třeba totiž také zvažovat, zda jednorázové pořízení velmi úsporného spotřebiče v horizontu několika let neušetří významné množství peněz, energie a tedy v konečném důsledku i zdrojů.

Samotnou kapitolou je spotřeba energie v tzv. stand-by režimu (více se dočtete např. [zde](#)). Více k tématu šetrnějšího výběru a provozu elektrospotřebičů včetně dalších odkazů se dozvíte [zde](#). -jj-

Večer s dokumentem – 29. díl - Divocí koně – zachránci mizejících stepí

Název krátkého dokumentu o zachránčích mizejících stepí se může zdát trochu nadnesený - ve skutečnosti ale přesně odpovídá tomu, že přirozené stepní porosty potřebují přítomnost těch pravých spásáčů. Příroda s nimi počítala při svém „managementu“ takových území, takže bez nich se tyto lokality udržují jen za cenu velkého úsilí. Musí se vysekávat invazní rostliny (např. třtina křovištní), odvázet posečená hmota, na některých místech je nutné i ruční protrhávání, atd. Představit si to dovedeme podle míst, kde se využívá chov domácích zvířat, protože přepásání dělá rostlinným společenstvím dobře (pokud není příliš intenzivní) a výsledky jsou docela dobré. To můžeme vidět například na drahách v Těchonicích. Zde žije stádečko ovcí, což spolu s některými dalšími zásahy na pastvině podstatně zlepšuje biodiverzitu. Botanické, entomologické nebo ornitologické výpravy na ní zaznamenávají značný počet vzácných druhů. Hospodářská zvířata se ale vyhýbají hrubším druhům trav a stařině, zatímco divocí koně dokážou tuto chudou stravu využít a dokonce jí dávají přednost před šťavnatými rostlinami. Nepotřebují dokrmování ani jinou péči, postarají se sami o sebe. Nechávací stát přesně ty druhy, které bychom rádi na chráněných územích zachovali (např. hořec křížatý, který je hostitelskou rostlinou jednoho ze vzácných druhů modráska) – viz také [zde](#). A ještě k tomu jsou krásní a jsou objektem velkého zájmu vědců i veřejnosti. Co víc si přát?

Kresba -ah-

Dokument, který můžete shlédnout na webu obecně prospěšné společnosti Česká krajina (viz [zde](#)), přináší nejen informace o prospěšnosti návratu divokých koní do České republiky, ale i o historických souvislostech a o tom, jaký je výhled do budoucna. Podrobnosti si můžete doplnit ještě i z článků, které na zmíněných webových stránkách naleznete např. [zde](#). Dozvíte se z nich mimo jiné i to, že výkaly koní neošetřovaných antiparazitiky jsou potravou mnoha pozoruhodných druhů hmyzu a na ně se vážou neméně vzácní a krásní ptáci, jako je třeba dudek chocholatý. Nebo si můžete vyhledat v atlasu léčivek několik takových, jaké se začaly na pastvinách znovu vyskytovat (viz [zde](#)). Nenapomáhá tomu jen omezení konkurence třtiny křovištní apod., ale i to, že na vypasených místech se dostane sluneční svit k lučním mraveništím, jejichž malí obyvatelé si hned začnou přinášet semínka a pěstovat si pro sebe zdroje nektaru.

Téma návratu divokých koní je tak zajímavé, že přidávám ještě několik odkazů na další videa: [zde](#), [zde](#) a [zde](#). -ah-

První školní medování

V letošním školním roce jsme si, v rámci projektu „Včely patří do zahrady“, pořídili pozorovací úl a základní včelařské potřeby. Projekt byl realizován díky dotaci, kterou jsme získali od Jihočeského kraje. Pokud někdo ze čtenářů navštívil v dubnu hoslovický mlýn – akci „Jaro na mlýně“, mohl si tam náš úl i včelky (včetně pana včelaře) prohlédnout pěkně zblízka.

Foto Marie Linhartová

Činnost včelařského kroužku pod vedením Ing. Petra Vlažného probíhala především v zahradě u našeho úlu. Kromě teoretických znalostí získávali malí včelaři i praktické dovednosti. Naučili se například vyplétat rámký, dozvěděli se mnoho nového o životě včelího společenstva, zjistili jak připravit včelstvo před nadcházející zimou... Každý malý včelař si také vyrobil voňavé svíčky z včelího vosku. Vyvrcholením celé sezony bylo medování. Pozvali jsme i ostatní děti ze školy, pro mnohé z nich byl celý proces od odvíčkování plástů po stáčení v medometu novým zážitkem. A co teprve taková ochutnávka voštin!

Každý člen včelařského kroužku si odnesl domů svoji skleničku medu, zbylý med jsme na ochutnání rozdělili dětem do všech tříd školy. Například šestáci i druháci si tímto medem přislazovali mátové a meduňkové nápoje, které si ve dnech tropických veder sami nachystali.

Závěrem chci poděkovat Petrovi za to, že si ve svém nabitém programu udělá čas a věnuje se našim dětem bez nároku na odměnu. Noví zájemci o práci v kroužku se mohou přihlásit v září – volné včelařské klobouky ještě máme, kroužek je pro děti zdarma.

Marie Linhartová, ZŠ Čestice

Pozvánky - červenec 2016

Pobočka ŠK Za Parkem a ČSOP zvou dospělé i děti:

Výstavky

Výstavka kvetoucích rostlin k určování. Pokračují i další dlouhodobé akce, např. **Nejmilejší knihy, Paměť strakonických stromů, Burza námětů na cestování**, aj. PO a ČT 13-18, ST 8-12 hod., i o prázdninách otevřeno bez omezení výpůjční doby.

Přírodovědný výlet na Rejštejsko

Sobota 2. 7.: výlet (cca 14 km - lze změnit). **Sraz v 7:30 před nádražím ČD.** V 7:40 odjedeme (s přesedáním ve Vimperku) **do Rejštejna**. Po cestách vedoucích zčásti i mimo turistické trasy (secesní vila - zvenku, hřbitov s hroby matky a bratra K. Klostermanna, údolí Wunderbachu – pozůstatky bývalé vesnice a šachet po těžbě zlata, obnovená kaplička v Předních Paštích, paštecký most) nás **povede Ing. Josef Pecka, profesionální šumavský průvodce** (poplatek 100 Kč - až na místě). Sejdeme se s ním v 9:30 na rozcestí Rejštejn-Radešov. Zpět z Rejštejna v 15:42 nebo v 17:00.

Strakonické příběhy XXXI.

Úterý 26. 7.: Křik z Dubovce. Život a proměny jednoho strakonického veřejného prostranství. Další vyprávění regionálního historika Karla Skalického v rámci rozsáhlejšího strakonického cyklu, doprovázené projekcí různých dokumentů a vyobrazení. **Od 18:00 ve společenském sále ŠK na III. hradním nádvoří.**

Více na pobočce ŠK Za Parkem (380 422 720). -ah-

Pozvánky odjinud:

Katovický Otesánek

20. - 21. 8., Katovice. Městys Katovice, František Langmajer a další zvou srdečně všechny řezbáře a dřevosochaře na další setkání. Zajištěno budete mít ubytování, stravu, úhradu cestovních nákladů, materiál, olej a benzín do motorových pil, přípojku el. proudu. Hotové práce budou umístěny ve veřejných prostorách městyse Katovice. Bližší info na:

frantisek.rezbar@seznam.cz.

Drobné smetí

Dotazník o ochraně přírody

Sociologický ústav Akademie věd ČR připravila velmi kvalitní dotazník, který má za cíl zmapovat aktuální postoje veřejnosti v ochraně přírody. Dotazník není určen úplně pro všechny - předpokládá alespoň dílčí zájem a znalosti respondentů v této oblasti. Předpokládáme, že velká část našich čtenářů tento předpoklad splňuje, proto přikládáme na dotazník [přímý odkaz](#).

Tradiční kosení v Bílých Karpatech

ZO ČSOP Kosenka pořádá další ročník sečení bělokarpatských luk. První zásah proběhne již 2. července a pozvánku na tuto akci naleznete [zde](#). Více o těchto akcích i organizaci se dozvíte z oficiálního webu www.kosenka.cz.

Napište poslancům, aby ochránili Šumavu

Projednávání novely zákona 114/1992 Sb., o které jsme psali v [minulém čísle](#), není ještě zdaleka u konce. Ovlivnit jej můžete i vy. Napište poslancům svůj názor - zjednodušeně to umožňuje [webové rozhraní](#), které vytvořilo Hnutí Duha. -jj-

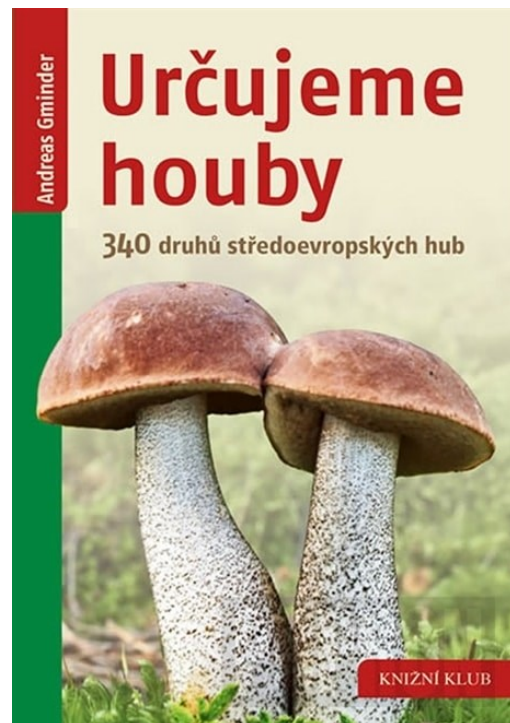
Literární okno

Určujeme houby – Andreas Gminder

Ačkoli je český národ národem houbařským, znalosti většiny návštěvníků lesa končí u deseti, dvanácti „nejprofláklejších“ druhů běžných hub. Konformitu běžného českého houbaře dokresluje rovněž základní výbava houbařských pověr předávaných z generace na generaci. S těmito nešvary se odjakživa snaží bojovat populárně-naučné a rozdílně kvalitní houbařské atlasy. Zatímco k základní orientaci ve světě hub bohatě postačí zdařilý a v našich končinách dlouhá desetiletí používaný „Kapesní atlas hub“ Alberta Piláta, většina svátečních houbařů nechává výstižné obrázky Otty Ušáka v této knížce dál blednout mezi harampádím svých chalup a spokojí se s úlovkem pravých hřibů, lišek a bedel. Pokud se tyto houby v lese zrovna nevyskytují, šíří své oblíbené „nerostou“ a „samé prašivky“, kde se dá, a okrádají sami sebe o obdivuhodnou rozmanitost houbové říše, potažmo použití hub v kuchyni.

Na druhé straně skupinu vzdělávajících se hobby houbařů poznáte tak, že ze svých výprav přinášejí z lesa i houby, které doposud neznají a snaží se je právě s využitím nejruznějších houbařských atlasů určit. Musím říci, že i mě tato detektivka na pokračování chytla, avšak vzhledem k nedostatku času na samotné houbaření moje sbírka houbařských knih poněkud předbíhá takto načerpané mykologické znalosti.

Víceméně náhodou jsem narazil na publikaci německého autora Andrease Gminder, která vyšla v originále v roce 2014. V českém jazyce byla vydána v letošním roce, jedná se tedy o novinku. Protože jsem již pár atlasů hub v ruce měl a tento mě zaujal nejen na první pohled, nebojím se jej doporučit všem zájemcům. Kniha má totiž atributy, které ji povyšují nad nepřeborné množství průměrných atlasů. Zcela jistě najdeme na trhu i publikace obsáhlejší, možná i odborně zdařilejší, tento atlas však vítězí ve své přehlednosti, množství informací a praktické využitelnosti právě pro amatérské určování v domácích podmínkách. Obsahuje přehled 340 běžně se vyskytujících střeoevropských druhů hub. To však není zdaleka všechno. Kniha je zároveň i srozumitelným klíčem, který druhy třídí zejména podle zevních znaků, až poté podle přesné biologické příbuznosti. Hned v úvodu nám může s určením pomoci přehled základních rodů a také popis lesních i nelesních biotopů s typickými druhy zde rostoucích hub. Základní rozcestníky dle vzhledu druhů nebo pokročilých mykologických charakteristik nás odkazují na rozsáhlou obrazovou část, kde jsou uvedeny rovněž obecné znaky jednotlivých rodů, které nás mohou rychleji nasměrovat k cíli. Standardní popis druhů se zdařilými fotografiemi je doplněn informacemi o možné záměně a také celou řadou jiných zajímavostí. Závěr knihy patří praktickým radám pro přípravu hub, včetně několika málo receptů.

Po vědecké stránce nemohu knihu hodnotit, nejsem mykolog. Oceňuji však její zpracování velmi dobře použitelné pro amatérské houbaře, kteří jsou fascinováni rozmanitým světem hub a chtějí do něj o něco více proniknout. -jj-

Další podvečerní čtení na pobočce

K tradičním programům pobočky ŠK Za Parkem patří podvečerní čtení pro děti i dospělé, které se odehrává obvykle některý pátek nebo pondělí mezi sedmnáctou a devatenáctou hodinou, přičemž někdo přijde na celé dvě hodiny, někdo jen na část. Zúčastní-li se vícero dětí, vytvoří si vlastní skupinku a rodiče jsou buď s nimi, nebo s dospělými, nebo se vystřídají. Účelem těchto setkání je podělit se o literární lahůdky, jaké si kdo oblíbil. Předkládá je ostatním buď sám, nebo je může za něj přečíst někdo jiný. Zatím byli vždycky všichni spokojeni a měli radost jak z nových tipů pro sebe, tak z toho, že se líbily ty jeho. A jak je na pobočce zvykem, většina účastníků se zajímá o přírodu a výběr knížek tomu odpovídá.

Téma je často dáno aktuálním výročím (v tomto případě, 20. 6. 2016, jsme se zmínili např. o Karlu IV. a o Karlu Havlíčkovi Borovském), dále se jako knihovnice snažím představit zajímavé novinky z fondu ŠK, zároveň ale připomínáme knížky staré, což bývají právě ty nejmilejší. Byla by škoda, kdyby zůstávaly jen v paměti těch, kdo je znají. Tentokrát jsme mluvili například o **MUDr. Josefu Thomayerovi** - byl významným lékařem, ale i spisovatelem, zaměřeným na biologii (viz také [minulé číslo Kompostu](#)). Z jeho knížek jsme bohužel nečetli, protože jsou po zájezdu s Akademií volného času (7. 6. 2016) do jeho

Foto -jj-

rodiště rozpůjčované. Dále jsme se věnovali **Karlu Poláčkovi**, protože Židovské muzeum před několika dny získalo několik unikátních fotografií, dopisů a dokumentů z jeho pozůstalosti (viz také článek [zde](#)), **Marcelu Pagnolovi** (ukázky z jeho vzpomínek na prázdniny v přírodě „Jak voní tymián“ si můžete přečíst [zde](#)), četli jsme z humoristické knihy **Evžena Bočka** „Poslední aristokratka“ (2012), z veršů **Václava Renče** „Skřivani věž“ nebo z literárních medailonků „Rytíři bez meče“ (**Ľudo Zúbek**, 1979) – úryvek z dopisu **Hanse Christiana Andersena** určeného pro jednu z malých čtenářek, o tom, jak výborně chutnají krásné velké červené jahody. My sami jsme mezi čtením také jedli jahody, a ještě jahodový koláč a čokoládu...
Žhavou novinkou byl „Ze Šumavy špalíček pohádek a básniček“ od **Ondřeje Fibicha**, naproti tomu už skoro zapomenutá je knížka jménem „Celá Frusaglia“. Napsal ji **Fabio Tombari** a z italštiny ji v roce 1941 přeložil Jaroslav Zaorálek. Paní Blanka Cvrčková nám z ní přečetla mimo jiné vyprávění o dešti a o starých olivovnících, na které si možná vzpomenete o dovolené, jestli se chystáte někam k moři: „... *Krásný je pohled na vichřivou bouři, když vzdálené údolí, zaplavené proudy deště, vypadá, jako bychom je viděli za sklenicí vody... A najednou jsem, jak se dodnes pamatuji, při jídle odskočil k oknu podívat se na údolí a na tu průtrž. Jak tam ve tmě do kopce stoupaly staré, obtížené olivy, ubohé duše! Ale jakého hrozného hříchu se dopustily olivy, že musejí takto věčně stoupat do svahu? Všechny je Pánbůh stvořil strhané, s podivnými velikými korunami. Ale ne všechny stejně. Jedny jsou hrbaté, jiné kulhají, jiné jdou vždycky dvě a dvě a pomáhají si při výstupu, a všechny mají velké rány, kterými procházejí sluneční paprsky. Několik jich kleslo k zemi a již nikdy nevstanou. Krásná je taková bouře, když ve velikém krbu šlehá a pleská vysoký dravý plamen a mokré klestí syčí, jak vypouští duši...“ -ah-*

Červencové zastavení

Doufám, že se vám líbí verše naší západočeské přispěvatelky Evelíny, které jsme uveřejnili už před časem (viz např. [zde](#)), že jste si na webových stránkách naší ZO ČSOP našli (viz [zde](#)) aktuální „Loučení s květnovými dny“ (které nám přišlo až po uzávěře, proto se do „Červencového zastavení“ bohužel už nedostalo) a že se těšíte na další. A máte je mít: k červencové prázdninové pohodě jsme totiž od Evelíny dostali báseň Meze, napsanou před rokem na cestě mezi Olešovicemi a Světcem. Nezbývá než se začít a přát si, aby celé letošní léto bylo plné volnosti a radostných zážitků.

Mezi mezemi

Omezení mezemi
vedeme své kroky
po zemi
a mezi dané meze
vměstnáváme
listopad i březen.

V mezích těchto mezí
stále
jenom
mezi.

Chce se mi dýchat,
aspoň na chvíli.

A nechat meze mezemi,
rozložit tělo jen tak po zemi
na vysoké mezi
mezi motýly.

Evelína

Možná si při čtení všech těch poetických řádek představujete jejich autorku jako éterickou bytost levitující mezi květkami, s tichým popěvkem na rtech... S tím popěvkem jste se trefili, až na to, že není vždycky jen tichý – to by při koncertech pěveckého sboru, s kterým Evelína moc ráda účinkuje, byla škoda. Ale jinak vězte, že je to fortelná maminka čtyř dospělých kluků, která umí vzít za práci, i dobrovolnickou, v oblasti umění, v obci a také v ochraně přírody, má smysl pro humor, unese naloženou krosnu a spolu s manželem obešla během několikerych prázdnin celou naši republiku kolem dokola... O jednom z dalších rodinných putování v kopcích napsala povídku, která mnohým z vás bude asi mluvit z duše. Máme dovoleno se o ni podělit, můžete se tedy pohodlně usadit někam do sucha a tepla, přečíst si slibný název a neméně slibný úvod... a pak přejít na barvitě, třístránkové pokračování, protože plný text je uveřejněný na webu ZO ČSOP. **-ah-**

Půlnoční bouřka

Nejdřív ze všeho se musím omluvit. Normálně nepoužívám silná slova, ale v tomhle případě to bylo nezbytné pro zachování autentičnosti výpovědi. No, však uvidíte sami.

Slavnostní májové dny se ten rok vyrbily tak šikovně, že by byl hřích s tím dlouhým víkendem něco neudělat. I v rodině nastal čas – vyrazit ven s oběma mladšičky. Aby si vážili svých rodičů, pravil můj muž. Copak jednička, náš nejstarší, ten už si párkrát vážil ve svých téměř sedmácti, potíž byla s třináctiletou dvojkou. Synek zrovna procházel základním obdobím mladého muže – rodiče přehlézel a jeho mluva se skládala jen z několika slov, zásadně nepublikovatelných. Na naše přátelské pozvání na čundr odvětil lakonickým: „ Na to vám seru!“ Jemně jsme ho upozornili, že buď zůstane doma a bude pečovat o své dva mladší bratry, nebo ještě lépe, odjede s nimi na chalupu, kde už jim děda práci najde. Rázem procitl a souhlasil s průdou v lese, ovšem, pokud tam budou hospody.

A tak jsme ve čtvrtek večer vyrazili ve čtyřech, směr Chodsko: otec velitel výpravy, synci první a druhý důstojník a matka provianták... Pokračování viz [zde](#).

Soumračník jitrocelový, foto -vh-

Zdraví a strava

Houby, kam se podíváš...

Po několika suchých létech, kdy většina svátečních i pravidelných houbařů trpěla abstinenci příznaky, se zdá, že letošní sezóna je tomuto koníčku zatím nakloněna. Pokud do tajů houbaření právě pronikáte a hodila by se vám kniha, která vám pomůže nabýt důležité informace, o dvě stránky výše je sepsána recenze na jeden z velmi povedených atlasů posledních let. V této rubrice však přinášíme inspiraci pro nedílnou součást tohoto hobby - přípravu houbových pokrmů. O základních úpravách hub, jakožto suroviny jsme psali již v [čísle 9/2014](#). V rubrice věnované stravě přinášíme několik doplňujících informací o výživové hodnotě hub a také odpovědi na časté dotazy a polopravdy, které se o houbách ve spojitosti s výživou vyskytují.

Jelikož jsou houby sezónní záležitostí a nikdy se nestanou hlavní složkou našich jídelníčků, nejsou samozřejmě lékem na všechno. Přesto však mají mnoho pozitivních vlastností, za které stojí za to jim věnovat alespoň v sezóně zvýšenou pozornost. Vysoký obsah vlákniny a bílkovin a zároveň nízký obsah tuků a energie jsou základní vlastnosti, které řadí houby ke skupině potravin, ideálních pro snižování tělesné hmotnosti. Dietetické výhody hub mohou být stírány nevhodnou úpravou

Foto -jj-

- zejména přípravou na velkém množství tuku.

Kromě těchto známých vlastností pronikají na povrch také informace o silných antioxidačních vlastnostech. Houby jsou již nyní řazeny na úroveň některých druhů zeleniny v jejich protirakovinném působení. Na druhou stranu se často spekuluje o schopnosti plodnic kumulovat znečišťující a radioaktivní látky z životního prostředí. U této vlastnosti je však rozhodující biotop, ve kterém jsme houbu sebrali (pozor na místa starých ekologických zátěží nebo průmyslově a dopravně zatížených). Navíc každý druh má schopnost hromadit většinou pouze několik málo látek a navzájem se tyto vlastnosti hodně liší. Nebezpečí by tedy představovala pouze konzumace jednoho druhu houby dlouhodobě a ve velkých množstvích. Některé přirozené jedovaté látky v plodnicích hub jsou tzv.

termolabilní, ničí se tepelnou úpravou. Proto mohou některé jedlé houby zasyrova způsobovat zažívací potíže nebo lehké otravy. Předpoklad dobré znalosti hub, které vkládáme do košíku, je připomínán snad v každém článku. I když je život ohrožujících druhů pouze velmi malá část, měli bychom se s nimi před vstupem do lesa dobře seznámit.

Samotné houbaření i příprava houbových pokrmů má svoje neopakovatelné kouzlo. Připomíná nám dobu odpočinku a umožňuje nám nejen získat kvalitní a zdravou surovinu jen za náš čas, ale také strávit nějaký čas dále od civilizace. Nechat se obdarovat přírodou a přemýšlet o tom, jak bychom jí to mohli vrátit.

V části věnované receptům tentokrát přinášíme pod čísly schované tipy na několik oblíbených foodblogů o zdravém stravování, na kterých jsme vyfiltrovali pouze houbové recepty. Nechejte se inspirovat a využijte možnosti uvařit si vaše oblíbené houbové jídlo ve zdravějším provedení. Z webů jsme vytáhli dva ukázkové recepty, které máme vyzkoušené. -jj-

[1](#) [2](#) [3](#) [4](#) [5](#) [6](#)

Tofu houbová smaženice

Ingredience: 1 cibule, 2-3 lžíce rostlinného oleje, 200g čerstvých nebo mražených lesních hub, 200g tofu natural, sojová omáčka, sůl, 1/2 lžičky kurkumu, 1 lžička římského (nebo běžného) kmínu, 2 lžíce sypkého (tzv. lahůdkového) droždí nebo 1 lžička černé soli, 1 - 2 hrsti bylinek (petržel, pažitka apod.)

Postup přípravy: Na středním plameni rozehrějeme olej, zesklivatíme na něm nadrobno nakrájenou cibulku, přidáme houby a dusíme (můžeme podlít trochou vody) pod pokličkou za občasného míchání, dokud nejsou houby měkké (cca 5 min.). Tofu pečlivě rozmačkáme vidličkou a zamícháme k houbám. Chceme-li řidší konzistenci, přidáme trochu vody. Přidáme lžíci sójové omáčky, kmín, kurkumu, pepř a sůl podle chuti. Poté vsypeme lahůdkové droždí nebo černou sůl (v tom případě to nepřeháníme s obyčejnou solí), pečlivě promícháme, aby se spojily všechny chutě, odstavíme z ohně a nakonec zamícháme petržel či jiné bylinky. Podáváme s opečeným chlebem.

Kulajda

Ingredience: 3 středně velké brambory, 1/4 hrnku sušených hub (nebo adekvátní množství čerstvých), 1 lžíce octa, 200 ml rostlinné smetany, 1/2 kostky zeleninového bujónu, sůl, pepř, kmín, 2 lžíce kopr

Postup přípravy: Houby zalijeme horkou vodou. Mezitím oloupeme brambory a nakrájíme, dáme vařit do osolené vody. Přidáme namočené houby, zeleninový bujón, ocet, kmín a pepř. Až budou brambory uvařené, rozmačkáme je a přilijeme rostlinnou smetanu. Necháme prohřát, přidáme kopr a sejmeme ze sporáku.

Ing. Jan Juráš -jj-

Ekoporadna při ŠK, Informační centrum neziskových organizací, Husova 380, Strakonice

Po - Čt: 7:30 - 16:00, Pá - po domluvě

tel.: 380 422 721, 721 658 244

E-mail: jan.juras@knih-st.cz

Základní organizace Českého svazu ochránců přírody Strakonice, Zámek 1

www.csop-strakonice.net

E-mail: posta@csop-strakonice.net

Kompost - Strakonický měsíčník o ochraně přírody

Příspěvky v tomto čísle - Jan Juráš, Alena Hrdličková, Eva Legátová, František Langmajer, Simona Šafarčíková, Marie Linhartová, Evelína

Grafika - Jan Juráš

Logo Kompost - Monika Březinová

Kresby - Ivana Jonová

Jazyková úprava - Alena Hrdličková

Kontakt - jan.juras@knih-st.cz, 380 422 721

Publikované články vyjadřují výhradně názory autorů

Anticopyright 2016

ŠMIDINGEROVA
KNIHOVNA
STRAKONICE

